

Αρείου Πάγου: 87/1999, Τμήμα Β/Π
Πηγή: Δ.Ε.Ν 56/00 σελ. 501, Ε.Ε.Δ 59/00, σελ. 462

ΕΡΓΑΤΙΚΟ ΑΤΥΧΗΜΑ – ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΕΩΣ

Επί εργατικού ατυχήματος εκ βίαιου συμβάντος, το οποίο συνιστά και η πτώση ναυτικού στη θάλασσα και ο εξ αιτίας της πνιγμός του, το οποίο δεν μπορεί να αποδοθεί σε δόλο του εργοδότη ή του προστηθέντος από αυτόν ή δεν επήλθε σε εργασία ή επιχείρηση στην οποία δεν τηρήθηκαν οι διατάξεις ισχυόντων νόμων κ.λπ. περί των όρων ασφαλείας και εξ αιτίας της μη τηρήσεως τους, ο παθών ή σε περίπτωση θανάτου του οι εκ του νόμου δικαιούχοι, δικαιούνται της υπό του νόμου προβλεπόμενης αποζημιώσεως.

Για τον καθορισμό της αποζημιώσεως αυτής, προκειμένου περί οποιουδήποτε άλλου εργάτη, εκτός των μαθητευομένων ή των μη συμπληρωσάντων το 21ο έτος της ηλικίας τους εργατών, εάν ο δικαιούχος έχει απασχοληθεί για χρονικό διάστημα λιγότερο των 12 μηνών προ του ατυχήματος ως βάση υπολογισμού της λαμβάνεται η πραγματική αντιμισθία την οποία έλαβε από την πρόσληψή του, αυξημένη κατά το ποσό της αντιμισθίας την οποία κατά το χρονικό διάστημα το απαιτούμενο για τη συμπλήρωση του προ του ατυχήματος 12μήνου μπορούσε αυτός να λάβει με βάση την αντιμισθία εργαζομένων της ίδιας κατηγορίας κατά το ανωτέρω χρονικό διάστημα.

Κυριότερες διατάξεις: Ν. 551/ 1914 άρθρα 1, 3, 4, 6 και 16.

Πρόεδρος: ο αντιπρόεδρος, κ. Πολύβ. Μαντζιάρας

Εισηγητής: ο αρεοπαγίτης, κ. Ευάγγ. Περλίγκας

Δικηγόροι: η κυρία Κωνσταντίνα Αποστόλου - Μπαρτσιώκα, ο κ. Μαρ. Παυλάκης

Από το συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 1, 3, 4 και 16 του ν. 551/1915 προκύπτει ότι επί εργατικού ατυχήματος από βίαιο συμβάν, - ως τέτοιο δε κρίθηκε και η πτώση ναυτικού στη θάλασσα και ο πνιγμός του από την πτώση αυτή -, όταν τούτο δε δύναται να αποδοθεί σε δόλο του εργοδότη ή του προστηθέντος απ' αυτόν προσώπου ή δεν επήλθε σε εργασία ή επιχείρηση στην οποία δεν τηρήθηκαν οι διατάξεις των ισχυόντων νόμων, διαταγμάτων, ή κανονισμών περί των όρων ασφαλείας και ένεκα της μη τηρήσεως τούτων, ο παθών ή σε περίπτωση θανάτου του εκ του βίαιου συμβάντος οι αναφερόμενοι στο άρθρο 6 του ν. 551/1915 δικαιούχοι, δικαιούνται της προβλεπόμενης, κατά περίπτωση, στο άρθρο 3 του άνω νόμου αποζημιώσεως. Κατά το άρθρο 4 αυτού «προς καθορισμό της εν λόγω αποζημιώσεως (η οποία, κατ' άρθρο 3 παρ. 5 του ίδιου νόμου, σε περίπτωση θανάτου περιλαμβάνει πέντε ετών μισθούς), το μεν έτος, λογίζεται ως πλήρες, ο δε μισθός α) ... β) προκειμένου περί οποιουδήποτε άλλου εργάτη (πλην μαθητευομένων ή μη συμπληρωσάντων το 21ο έτος εργατών) λογίζεται ίσος προς την υπ' αυτού και κατά τους προ του ατυχήματος δώδεκα μήνας πραγματικώς ληφθείσαν αντιμισθίαν, είτε εις χρήματα είτε εις είδος. Εάν κατά την περίπτωσιν β' της προηγούμενης παραγράφου ο παθών απησχολήθη επί χρονικόν διάστημα ολιγώτερον, του υπολογισμού της αποζημιώσεως λαμβάνεται η πραγματική αντιμισθία ην έλαβεν από της προσλήψεώς του, ηυξημένη κατά το ποσόν της αντιμισθίας την οποίαν κατά το χρονικόν διάστημα, το απαιτούμενον προς συμπλήρωσιν του προ του ατυχήματος δωδεκαμήνου, ηδύνατο ούτος να λάβη επί τη βάσει της μέσης αντιμισθίας εργατών ή υπαλλήλων της αυτής κατηγορίας κατά το ειρημένον χρονικόν διάστημα». Στην προκείμενη περίπτωση το Εφετείο, όπως προκύπτει από την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση του, δέχτηκε ανελέγκτως και τα ακόλουθα: Ο Χ.Κ., σύζυγος της πρώτης και πατέρας των υπολοίπων αναιρεσιβλήτων την 26.2.1993 κατάρτισε στον Πειραιά με την πρώτη αναιρεσεύουσα εταιρεία σύμβαση ναυτικής εργασίας για να εργασθεί για αόριστο χρόνο ως β' μηχανικός στο υπό ελληνική σημαία δεξαμενόπλοιο «Κ.» νηολογίου Πειραιά αρ. *διακριτικού σήματος** και 2.893 τόνων D.W., πλοιοκτησίας της εταιρείας αυτής, της οποίας νόμιμοι εκπρόσωποι είναι οι δεύτερος και τρίτος των αναιρεσιδόντων. Ο Χ.Κ. μετά τη ναυτολόγηση του υπηρέτησε στο ως άνω πλοίο ως β' μηχανικός μέχρι της 22.3.1993. Ο συμφωνηθείς με την ως άνω σύμβαση μισθός του ήταν ο προβλεπόμενος από τη συλλογική σύμβαση ναυτικής εργασίας που ίσχυε κατά τον ανωτέρω χρόνο για τα φορτηγά μεσογειακά πλοία 800 κόρων και άνω, δηλ. η σ.σ.ε. έτους 1992 που κυρώθηκε με την υπ' αριθμ. 2324/5.1.1992 της 19/29

Ιουνίου 1992 απόφαση του Υπουργού Εμπ. Ναυτιλίας (ΦΕΚ τ.Β', 412) με αυτονόητη προϋπόθεση της συμβάσεως ότι θα ίσχυαν οι αναπροσαρμογές μισθού που θα γίνονταν με την κύρωση της συλλογικής συμβάσεως εργασίας του επομένου έτος 1993. Τέτοια είναι η σ.σ.ε. έτους 1993 που κυρώθηκε με την υπ' αριθμ. 2324/4.1.1 της 29 Ιουν./3 Ιουλίου 1993 απόφαση υπουργού Εμπ. Ναυτιλίας (ΦΕΚ τ. 519) που ισχύει από 1.1.1993. Περαιτέρω, το Εφετείο δέχτηκε ότι στις 22.3.1993 εξαιτίας βιαιού συμβάντος και ειδικότερα αθέλητης πτώσεως του άνω ναυτικού από το εν λόγω πλοίο στη θάλασσα και πνιγμού του υπό τις αναλυτικές περιστάσεις που περιγράφει στην απόφασή του το Εφετείο, οι οποίες και δεν πλήσσουνται με λόγο αναιρέσεως, επήλθε εργατικό ατύχημα (θάνατος μισθωτού), για το οποίο οι αναιρεσίβλητοι δικαιούνται της αποζημιώσεως του κωδ. ν. 551/1915 (άρθρο 3 και 4 αυτού) την οποία ζητούν επικουρικά, όπως είχε κριθεί από την πρωτόδικη απόφαση. Στην αποζημίωση αυτή, σύμφωνα με το άρθρο 3 παρ. 5 του κωδ. ν. 551/1915 σε συνδυασμό με την υπ' αριθμ. 15231/873 της 3/9 Απριλίου '74 (ΦΕΚ 402, τ. Β') κοινή απόφαση των Υπουργών Οικ., Απασχ., Δ. Έργων, Μεταφορών και Εμπ. Ναυτιλίας, επειδή εδώ υπερβαίνει τις 100.000 δραχμές προστίθεται το τελευταίο ποσό το ένα τέταρτο της υπερβάσεως. Για τον καθορισμό της αποζημιώσεως η οποία ανεξαιρέτως οφείλεται για όλες τις ημέρες (άρθρο 5 κωδ. ν. 551/1915) σύμφωνα με το άρθρο 4 του ίδιου νόμου το έτος λογίζεται πλήρες και ο μισθός λογίζεται ίσος προς την πραγματικώς ληφθείσα αντιμισθία από τον παθόντα ναυτικό (είτε σε χρήματα είτε σε είδος) κατά του προ του ατυχήματος δώδεκα μήνες. Επειδή όμως, ο παθών ναυτικός Χ.Κ. απασχολήθηκε για χρονικό διάστημα ολιγότερο των δώδεκα μηνών προ του ατυχήματος, δηλ. από 26.2.1993 έως 22.3.1993, ως βάση υπολογισμού της αποζημιώσεως λαμβάνεται η πραγματική αντιμισθία την οποία έλαβε από την πρόσληψή του και εν προκειμένω αφού μέχρι του ατυχήματος δεν είχε πληρωθεί, διότι δεν είχε συμπληρωθεί μήνας από την πρόσληψή του θα ληφθεί ως βάση υπολογισμού της αποζημιώσεως η πραγματική αντιμισθία την οποία edικαιούτο από την πλοιοκτήτρια, αυξημένη κατά το ποσό της αντιμισθίας την οποία κατά το χρονικό διάστημα το απαιτούμενο για συμπλήρωση του προ του ατυχήματος δωδεκαμήνου μπορούσε αυτός να λάβει με βάση τη μέση αντιμισθία ναυτικών της ίδιας κατηγορίας (β' μηχανικών) κατά το ανωτέρω χρονικό διάστημα. Κατά το προ του ατυχήματος δωδεκάμηνο η πραγματική αντιμισθία την οποία edικαιούτο και μπορούσε να λάβει ο παθών ναυτικός με βάση την αντιμισθία ναυτικών της ίδιας κατηγορίας ανέρχεται: Α) για τους εννέα μήνες έτους 1992 με βάση την ανωτέρω σ.σ.ε. έτους 1992 (ΦΕΚ τ. Β', 412) μηνιαίως σε 495.544 δρχ., δηλ. βασικός μισθός 140.945 συν επιδ. διορθωτικό 1.520 δρχ. συν 31.008 δρχ. επιδ. Κυριακών συν 14.095 δρχ. επιδ. δεξαμενόπλοιου συν 77.136 δρχ. αποζημίωση αδειας συν 35.500 δρχ. αντίτιμο τροφής, συν 81.270 δρχ. για 70 ώρες υπερωρίες Σαββάτου και αργιών, συν 81.440 δρχ. για 80 ώρες μονές υπερωριών, συν 32.580 δρχ. για 20 ώρες διπλής υπερωρίας, κατά μέσο όρο, δηλ. υπερωρίες τις οποίες κατά την κοινή πείρα και τις κρατούσες συναλλακτικές συνθήκες μπορούσε να κάνει ναυτικός της ίδιας κατηγορίας, Β) για τους τρεις μήνες έτους 1993 σε 566.988 δρχ. με βάση την ανωτέρω σ.σ.ε. έτους 1993 (ΦΕΚ τ. Β', 519) δηλ. βασικός μισθός 160.677 δρχ. συν επιδ. διορθωτικό 1.520 δρχ. συν 32.134 δρχ. επιδ. Κυριακών συν 16.067 δρχ. επίδομα δεξαμενόπλοιου συν 87.160 δρχ. αποζημίωση αδειας συν 42.000 δρχ. αντίτιμο τροφής, συν 97.510 δρχ. για 70 ώρες υπερωρίες Σαββάτου και αργιών συν 92.800 δρχ. 80 ώρες μονές υπερωριών συν 37.120 δρχ. για 20 ώρες διπλής υπερωρίας κατά μέσο όρο, δηλ. υπερωρίες τις οποίες μπορούσε κατά την κοινή πείρα και τις κρατούσες συναλλακτικές συνθήκες να κάνει ναυτικός της ίδιας κατηγορίας. Έτσι ο μέσος όρος αποδοχών του, του δωδεκαμήνου προ του ατυχήματος, τις οποίες πραγματικά edικαιούτο για το διάστημα της εργασίας του και ηδύνατο να λάβει για το υπόλοιπο μέχρι συμπληρώσεως δωδεκαμήνου διάστημα ανέρχεται μηνιαίως σε 398.450 δρχ. (δηλ. 495.544 δρχ. συν 566.988 δρχ. ίσον 1.062.532 δια 2 ίσον 531.266 δρχ. επί 9 μήνες συνήθης χρόνος εργασίας ναυτικών ίδιας κατηγορίας, ίσον 4.781.394 δρχ. δια 12). Συνεπώς, η δικαιούμενη αποζημίωση κωδ. ν. 551/1915 ανέρχεται σε 6.051.750 δρχ. (398.450 δρχ. μηνιαίως επί 12 μήνες ίσον 4.781.400 επί 5 έτη ίσον 23.907.000 δρχ. μείον 100.000 δρχ. ίσον 23.807.000 δρχ. δια 4 ίσον 5.951.750 δρχ. συν 100.000 δρχ.), επιμεριζόμενο κατά το άρθρο 6 του κωδ. ν. 551/1915 δηλ. 2.420.700 δρχ. στη σύζυγο του παθόντος και 1.815.525 δρχ. σε κάθε τέκνο. Με τις ως άνω παραδοχές και την κρίση του αυτή το Εφετείο, το οποίο απέρριψε κατά το κεφάλαιο της άνω αποζημιώσεως την έφεση των αναιρεσειόντων κατά της

πρωτόδικης απόφασης που είχε κρίνει καθ' όμοιον τρόπο, παραβίασε τη διάταξη του άρθρου 4 του ν. 551/1915, αφού για την εξαγωγή του μέσου όρου της αντιμισθίας του παθόντος κατά το 12μηνο πριν από το ατύχημα εξομοίωσε το 9μηνο χρονικό διάστημα του έτους 1992 υπό διάφορο μισθολογικό καθεστώς με το επόμενο 3μηνο του έτους 1993, εξάγοντας το μέσο όρο μιας μηνιαίας αντιμισθίας του πρώτου έτους και άλλης του δεύτερου έτους, ενώ με βάση την άνω διάταξη η μέση αντιμισθία του παθόντος, σύμφωνα με τις παραδοχές του Εφετείου, ανερχόταν στο ποσό των δραχμών 385.054 (δηλ. 495.544 δρχ. μηνιαίως το 1992 X 9 ίσον 4.459.896 συν (566.988 X 3 =) 1.700.964 ίσον 6.160.860: 12 ίσον 513.405 επί 9 μήνες συνήθης χρόνος εργασίας ναυτικού ίδιας κατηγορίας ίσον 4.620.645: 12 ίσον 385.054. Άρα αποζημίωση 385.054 X 12 μήνες επί 5 έτη ίσον 23.103.225 μείον 100.000 = 23.003.225 : 4 = 5.750.806 συν 100.000 = 5.850.806 δρχ.). Συνεπώς πρέπει να γίνουν δεκτοί οι εκ του άρθρου 559 αριθμ. 1 του Κ.Πολ.Δ., υπό τα στοιχεία Κεφάλαιο Α', λόγος αναιρέσεως του κυρίου δικογράφου και ο ταυτόσημος πρώτος λόγος του δικογράφου των προσθέτων, με τους οποίους οι αναιρεσιόντες προβάλλουν την ως άνω πλημμέλεια κατά της προσβαλλομένης απόφασης.

Μετά την παραδοχή των άνω λόγων αναιρέσεως, καθίσταται περιττή η έρευνα των λοιπών σχετικών με τον υπολογισμό της οφειλόμενης αποζημίωσης, σύμφωνα με τις άνω διατάξεις του κωδ. ν. 551/1915, λόγων αναιρέσεως εκ του άρθρου 559 αριθμ. 11 (του κυρίου δικογράφου και του δικογράφου των προσθέτων), αλλά και εκείνων υπό το στοιχ. Β' του κυρίου δικογράφου εκ του άρθρου 559 αριθμ. 1Κ.Πολ.Δικ. που αναφέρονται στην παραβίαση των διατάξεων των άρθρων 428, 349, 288 Α.Κ. κατά την έρευνα του αποσβεστικού της άνω οφειλής χαρακτήρα της δημοσίας κατάθεσης που έγινε από την πρώτη αναιρεσιούσα, αφού αυτός εξαρτάται από το ύψος της οφειλόμενης αποζημίωσης, για τον καθορισμό της οποίας η προσβαλλόμενη απόφαση πρέπει να αναιρεθεί, σύμφωνα με τα παραπάνω. Μετά την αναιρεση, λοιπόν αυτής, πρέπει η υπόθεση να παραπεμφθεί για νέα εκδίκαση στο ίδιο δικαστήριο, συντιθέμενο από άλλους δικαστές (άρθρο 580 παρ. 3 του Κ.Πολ.Δ., όπως ήδη ισχύει). (Αναιρεί την υπ' αριθμ. 843/1994 απόφαση του Εφετείου Πειραιώς και παραπέμπει την υπόθεση για περαιτέρω εκδίκαση στο ίδιο δικαστήριο (Εφετείο Πειραιώς), συντιθέμενο από άλλους δικαστές, εκτός από εκείνους που εξέδωσαν την αναιρούμενη απόφαση).